

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Vestsahara blev i 1884 erklæret for et spansk protektorat med begrundelse i tilstedeværelsen af tidligere spanske handelsstationer. Igennem årene blev den spanske undertrykkelse stærkere, og modstanden samlede fra 1975 i modstandsbevægelsen Polisario. Da Spanien i 1976 ophørte med at være kolonimagt, blev Vestsahara, der er rig på fosfat og metaller, besat af Mauretanien og Marokko. Dette skete på trods af, at en FN-undersøgelseskomité i 1975 havde konstateret et massivt ønske om uafhængighed af disse stater og en udbredt støtte til Polisario fra indbyggerne i det daværende Spansk Sahara. Allerede i denne undersøgelseskomités rapport blev det anbefalet, at indbyggerne skulle have mulighed for at bestemme deres egen fremtid »i fuldstændig frihed og i en atmosfære af fred og sikkerhed«. Ligeledes offentliggjorde Den Internationale Domstol (ICJ) den opfattelse, at de handelsforbindelser, som Marokko og Mauretanien havde, da Vestsahara blev en spansk koloni i 1884, ikke kunne bruges som støtte for et krav om overherredømme eller kunne berøre brugen af princippet om »selvbestemmelse gennem det frie og ægte udtryk for folkets ønske i det berørte territorium« (FN-erklæringen om uafhængighed for koloniserede lande og folk).

Umiddelbart efter, at retten havde udtalt sig, iværksatte kong Hassan af Marokko »den grønne march«, hvor 350.000 ubevæbnede marokkanere drog ca. 10 km ind i Vestsahara for symbolsk at kræve, at området skulle tilfalde Marokko. Ved denne mobilisering fik kongen skabt en stærk marokkansk folkelig bevægelse for Vestsaharas indlemmelse i Marokko. Dette har sikret opbakningen af den senere militære besættelse og bygningen af de massive forsvarsværker (voldene) langt inde i Vestsahara.

Efter besættelsen forstærkede Polisario modstandskampen, og i 1979, hvor Mauretanien havde fået en ny regering, sluttede Mauretanien og Vestsahara fred, og Mauretanien opgav alle krav på Vestsahara. Dette medførte imidlertid, at Marokko umid-

delbart efter tilbagetrækningen af de mauretanske styrker marcherede ind og besatte også denne del af Vestsahara.

Polisario forstærkede modstanden, mens Organisation til Afrikas Enhed (OAU) tog initiativ til, at der blev formuleret en fredsplan. I 1980 fremsattes det første forslag, der omfattede en 6-punkts-plan for en FN-overvåget våbenhvile og en OAU-organiseret folkeafstemning. Planen blev hilst velkommen af Mauretanien og Polisario, mens Marokko ikke kunne se noget nyt i den og afslog at forhandle direkte med Polisario om dens udførelse.

Imens optrappedes krigen, idet Polisario havde fået rådighed over tanks og antiluftskysmissiler, mens Marokko i 1982 udvidede systemet af forsvarsvolde og forsynede dem med USA-leveret elektronisk overvågningsudstyr. Voldssystemet omfatter nu store dele af Vestsahara. Det anslås, at det permanente antal marokkanske soldater udstationeret i Vestsahara i maj 1987 var ca. 100.000 (»Border and Territorial Disputes«, Keesings Reference Publications, Second Ed. 1987), mens de oprindelige beboere i stort omfang er fordrevet på grund af krigshandlingerne, og det anslås, at over 150.000 vestsaharier nu lever i flygtningelejre i Algeriet.

Siden Folketinget sidst behandlede et beslutningsforslag om danske initiativer i forbindelse med Vestsaharakonflikten (det i folketingsåret 1986-87, 1. samling, fremsatte forslag til folketingsbeslutning om løsning af Vestsaharakonflikten [af Albrechten (VS) m.fl.], se Folketingstidende 1986-87, 1. samling, forhandlingerne sp. 827, 828 og 3512, samt tillæg A sp. 893), har spørgsmålet været behandlet af FN's 42. generalforsamling. Her blev der vedtaget en resolution, der som noget nyt indeholdt en anerkendelse af, at OAU (Organisation til Afrikas Enhed) og FN's generalsekretær i fællesskab havde besluttet at sende en »teknisk mission« til Vestsahara med henblik på at tilvejebringe de nødvendige oplysninger for at kunne iværksætte den af FN's generalsekretær fremsatte fredsplan. Som det eneste af de nordiske lande undlod Danmark at stemme for resolutionen, der blev